

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

КОБЕЛІ-ЗВІР МАР'ЯНИ ЯРОСЛАВІВНИ

«ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В СЕКТОРІ ПІДПРИЄМСТВ З ДЕРЖАВНОЮ УЧАСТЮ»,

яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування» (галузь знань 07 – «Управління та адміністрування»).

Актуальність роботи. Важливо відмітити, що незважаючи на те, що однією з концептуальних рис ринкової економіки є її базування на приватній власності, функціонування підприємств з державною участю займає вагомим місце в економіці кожної країни. Насамперед, мова йде про функціональний та безпековий аспекти, які держава реалізує через систему підприємств з державною участю. З огляду на те, що ці підприємства у своїй діяльності одночасно зорієнтовані на досягнення двох пріоритетів – максимізації соціального та економічного ефектів – управління їх фінансовою ефективністю є об'єктивно складним завданням, яке потребує розвитку методологічних та прикладних засад механізмів формування та реалізації фінансової політики. При цьому, наголосимо, що це стосується не лише України та має загальносвітову важливість.

Наголосимо, що наразі відсутнє єдине розуміння ефективного управління фінансовою політикою підприємств з державною участю як провідників функцій держави у певних сферах економічної діяльності. Стосовно України, то наразі існує стабільний тренд до зниження кількості підприємств з державною участю, що, з одного боку, може свідчити про їх кількісну оптимізацію. Водночас, з іншого боку, фінансова ефективність вітчизняного сектору підприємств з державною участю за більшістю параметрів залишається незадовільною. Наголосимо, що об'єктивна складність управління підприємствами з державною участю полягає у необхідності одночасного застосування як методології корпоративного управління, так і методології державного управління, що генерує низку суперечностей з позиції принципів ринкового управління. Інше, що ускладнює процес ефективного формування та реалізації фінансової політики держави у секторі підприємств з державною участю – це опортуністичні впливи на діяльність підприємств з державною участю, як внутрішні (з боку керівників підприємств), так і зовнішні (насамперед, з боку політичних сил). Все це обумовлює високу теоретико-методологічну значущість дослідження проблематики фінансової політики держави у секторі підприємств з державною участю, та її прагматичну цінність для України.

Зважаючи на зазначені вище положення, тема дисертаційного дослідження М.Я. Кобелі-Звір є актуальною, а основні положення та висновки дослідження, доведені здобувачем до рівня науково-практичних рекомендацій, можуть бути використані для вирішення завдань, пов'язаних із проблематикою

ефективного формування та реалізації в Україні фінансової політики держави у секторі підприємств з державною участю.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Дисертація М.Я. Кобелі-Звір виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи Університету банківської справи за науково-дослідною темою: «Розвиток механізмів регулювання фінансового сектору економіки України» (номер державної реєстрації 0121U109228), до звіту за якою здобувачем включено власні пропозиції щодо змісту загроз та їх вирішення у процесі формування та реалізації фінансової політики з позиції впливу на діяльність підприємств з державною участю.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Аналіз анотації та тексту дисертації, змісту публікацій М.Я. Кобелі-Звір дають змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість і достовірність результатів, отриманих у процесі наукового дослідження.

Усі наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані та відповідають меті та завданням роботи, що забезпечується адекватністю обраних методів дисертаційного дослідження.

Дисертаційна робота М.Я. Кобелі-Звір ґрунтується на використанні сучасних наукових теорій фінансів і кредиту, економічного аналізу та державного управління і менеджменту, що дозволило здобувачу розвинути теоретико-методологічні засади і сформулювати практичні рекомендації з формування та реалізації в Україні фінансової політики держави у секторі підприємств з державною участю.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням сукупності методів наукового пізнання, які забезпечили концептуальну єдність дослідження. Зокрема, дослідження ґрунтується на використанні поряд з загальнонауковими методами (аналіз, синтез, наукова абстракція задля уточнення та розвитку категоріально-понятійного апарату) також таких як: статистичний, історичний, факторний, порівняльний, графічний аналізи для оцінки особливостей формування та реалізації фінансової політики підприємств з державною участю в Україні; логічного узагальнення та групування при розробці класифікації квазіфіскальних операцій у рамках фінансової політики держави; системно-структурний аналіз для обґрунтування цілей, завдань та специфіки реалізації фінансової політики у секторі підприємств з державною участю; структурної декомпозиції для виокремлення складових елементів фінансової політики держави; економіко-математичне моделювання для обґрунтування фінансового впливу політичних та олігархічних інтересів підприємств із державною участю на процеси формування та реалізації фінансової політики в державі.

Важливо наголосити, що автором опрацьовано значний масив статистичних даних діяльності підприємств з державною участю, а також здійснено комплексний аналіз нормативно-правових документів, які

регламентують особливості формування та реалізації фінансової політики підприємств з державною участю в Україні.

Достовірність результатів дослідження підтверджується використанням широкої інформаційної бази, а саме: закони України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, міністерств та відомств; звітно-аналітична інформація Державної служби статистики України, Міністерства економіки України; керівництва і настанови Світового банку, Організації об'єднаного економічного співробітництва, наукові публікації, ресурси мережі Інтернет, розрахунки автора.

Наукова новизна результатів кваліфікаційної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у комплексному розв'язанні науково-прикладного завдання – розвитку теоретико-методологічних засад і розробці практичних рекомендацій з формування та реалізації в Україні фінансової політики держави у секторі підприємств з державною участю.

Зміст положень, винесених автором у пункти наукової новизни, не викликають заперечень. За результатами рецензування вважаю, що до наукових результатів автора, які містять елементи наукової новизни необхідно віднести такі:

- розвинено нові положення щодо особливостей фінансового впливу політичних та олігархічних інтересів підприємств із державною участю на процеси формування та реалізації фінансової політики в державі на основі інструментів економіко-математичне моделювання. Авторський науковий результат дозволив обґрунтувати взаємозв'язки між структурою власності підприємств з державною участю та показниками їх фінансового стану та між основними фінансовими показниками діяльності підприємств з державною участю та макроекономічними показниками фінансової політики держави;

- удосконалено наукові положення до формування фінансової політики держави в частині визначення специфічних рис підприємств з державною участю, які мають бути враховані при її розробці. Урахування авторського наукового результату дозволяє підвищити ефективність фінансової політики держави за рахунок врахування основних напрямів, у розрізі яких слід формувати стратегічні цілі і завдання, визначати цільові індикатори та планувати заходи з реалізації державного управління фінансами підприємств з державною участю;

- розвинено наукові положення до структуризації процесу розробки державної фінансової політики, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на збалансуванні і взаємозв'язку між політиками у сфері державних та недержавних фінансів, передбачають застосування заснованої на специфіці підприємств з державною участю послідовності розробки фінансової політики з 6 етапів, що диференціюються за комплексом ключових завдань. Це дозволяє підвищити якість формування державної фінансової політики і створити умови для підвищення її ефективності;

- удосконалено класифікацію різновидів квазіфіскальних операцій в секторі підприємств з державною участю шляхом розробки таких нових

класифікаційних ознак: суб'єкти здійснення, вплив на бюджет країни та сфера діяльності підприємств. Це формує методологічні передумови до застосування системного підходу до дослідження квазіфіскальних операцій у секторі підприємств з державною участю, враховуючи, їх роль як суб'єктів проведення квазіфіскальних операцій, так і як бенефіціарів таких операцій;

- набув подальшого розвитку категоріальний апарат обраного напряму дослідження, зокрема, економічний зміст поняття «підприємства з державною участю» шляхом урахування важливості регулюючої, координуючої та контролюючої ролі держави у забезпеченні господарської діяльності таких підприємств та акцентування уваги на такій змістоутворюючій ознаці як досягнення економічного та соціального ефекту у результаті їх функціонування;

- набули подальшого розвитку наукові підходи до управління фінансовими ризиками у складі фінансової політики держави в частині оцінювання ризиків квазіфінансових операцій в секторі підприємств з державною участю та ідентифікації відповідних загроз, проявів і наслідків, що сприятиме зниженню фінансових втрат від реалізації квазіфіскальних операцій та покращенню якості розробки фінансової політики держави за рахунок врахування багатоманітності квазіфіскальних операцій, їх неоднозначного впливу і проявів;

- набув подальшого розвитку комплекс заходів для розв'язання основних проблем функціонування підприємств з державною участю шляхом визначення і характеристики викликів і загроз для досягнення стратегічних цілей відповідної фінансової політики держави. Це дозволяє підвищити ефективність фінансової політики підприємств з державною участю на основі урахування ключових блоків загроз.

Теоретичне значення одержаних здобувачем результатів полягає у теоретико-методичних засадах, методичних підходах та практиці формування та реалізації фінансової політики у секторі підприємств з державною участю, розвинених автором. Так, на позитивну оцінку заслуговують обґрунтування М.Я. Кобелі-Звір щодо особливостей підприємств з державною участю та на їх основі формулювання комплексу завдань фінансової політики задля забезпечення оптимального балансу досягнення зазначеними підприємствами бажаних для суспільства економічних та соціальних ефектів та їх максимізації. Іншим суттєвим теоретичним результатом є розвиток наукових положень щодо квазіфіскальних операцій, удосконалення класифікації їх різновидів та обґрунтування їх вагомого впливу на генерування ризиків підприємств з державною участю.

Вагомим теоретичним науковим результатом М.Я. Кобелі-Звір є комплексна декомпозиція загроз процесу формування та реалізації фінансової політики в контексті впливу на діяльність підприємств з державною участю. Зокрема автором виокремлено такі напрями: інституційний; децентралізованість управління та ефективність діяльності державних підприємств; їх субсидіювання; корупційність; недостатня прозорість у розкритті фінансової й нефінансової інформації підприємствами з державною участю; регламентація дивідендної політики цих підприємств. Це стало

основою розробки прикладних пропозицій автора у розрізі зазначених напрямів задля підвищення ефективності фінансової політики у сфері підприємств з державною участю.

Практичне значення кваліфікаційної наукової роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні положення та висновки дослідження, доведені до рівня науково-практичних рекомендацій, можуть бути використані державними органами управління з метою формування ефективної фінансової політики у сфері підприємств з державною участю, а також менеджментом таких підприємств – для підвищення ефективності управління їх фінансовими ресурсами. Так, побудоване автором рівняння лінійної множинної регресії залежності доходів Державного бюджету України від фінансових результатів діяльності підприємств з державною участю використовується філією «Дністровська ГЕС» ПрАТ «Укргідроенерго» у процесі формування та реалізації дивідендної та інвестиційної політики підприємства (довідка від 28.01.2022 №2-К).

Своєю чергою, пропозиції щодо напрямів зменшення негативного впливу основних загроз та проблем на діяльність підприємств з державною участю в процесі формування та реалізації фінансової політики були враховані при розробці «Стратегії розвитку Полтавської області на період до 2027» Полтавською обласною державною адміністрацією (довідка від 10.02.2022 №01-66/880).

Аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених у ній наукових положень і рекомендацій дозволяє зробити висновок про достатній ступінь їх обґрунтованості відповідно до встановлених вимог, а також про відповідність спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Всі наукові положення, висновки та рекомендації, які наведено в кваліфікаційній науковій роботі, достовірні, всебічно доведені та науково обґрунтовані.

Завершеність роботи, стиль викладу, публікації

Кваліфікаційна наукова праця М.Я. Кобелі-Звір за своїм змістом, основними науковими положеннями, висновками та практичними рекомендаціями є завершеною кваліфікаційною науковою працею. Структура дисертації є логічною та обґрунтованою, всі розділи тісно пов'язані між собою та послідовно впливають один із одного, формуючи цілісне уявлення про досліджувану проблему, науковий внесок здобувача та ступінь вирішення сформульованих ним завдань відповідно до теми, мети та завдань дослідження.

Стиль викладення матеріалу є чітким і послідовним. Обсяг роботи, її оформлення та мова відповідають нормативним вимогам Міністерства освіти і науки України щодо кваліфікаційних наукових робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Основні положення дисертації опубліковано автором у 7 наукових працях, серед яких: 1 стаття – у зарубіжному періодичному виданні; 4 статті у наукових фахових виданнях України, індексованих у міжнародних наукометричних базах; 2 публікації у збірниках матеріалів міжнародних

науково-практичних конференцій. Загальний обсяг опублікованих наукових праць становить 3,6 друк. арк.

У роботах, виконаних у співавторстві, особистий внесок здобувача полягає у такому:

1. Ткачук І.Я., Кобеля М.Я. Особливості формування фінансової політики в секторі підприємств з державною участю. *Агросвіт*. 2020. № 12. С. 71–78. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.12.71. (*Index Copernicus*).

Особистий внесок здобувача: розглянуто наукові підходи до трактування поняття «підприємство з державною участю», визначено особливості формування фінансової політики в секторі таких підприємств.

2. Shvets N., Tkachuk I., Kobelia M. Квазіфіскальні операції в секторі підприємств за державною участю як інструмент державного регулювання економіки. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія Економіка*. 2020. № 825. С. 49-58. DOI: <https://doi.org/10.31861/ecovis/2020-825-7>

Особистий внесок здобувача: розвинено типові ознаки квазіфіскальних операцій в секторі підприємств з державною участю, удосконалення класифікації квазіфіскальних операцій.

3. Tkachuk I., Zhavoronok A., Kobelia M. Impact of the activities of governed-sponsored enterprises on the financial policy of the state: case of Ukraine. *European Journal of Accounting, Finance & Business*. 2021. Vol. 16. Issue 26. P. 90-99. URL: <http://accounting-management.ro/index.php?pag=showarticle&issue=26&year=2021&brief=2612>

Особистий внесок здобувача: проаналізовано показники діяльності підприємств з державною участю в Україні у 2011-2019 рр.

Публікації здобувача відповідають вимогам пп. 11, 12 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. №167.

Анотація кваліфікаційної наукової праці Кобелі-Звір М.Я. повною мірою відображає основні положення та результати, що викладені у дисертації.

Аналіз основного змісту дисертації

Відповідно до логіки дослідження дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 263 сторінки, основний зміст роботи викладено на 216 сторінках. Дисертація містить 22 таблиці, 41 рисунок, 3 додатки (на 17 сторінках) і списку літератури з 134 джерел (на 15 сторінках).

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено рівень її наукової розробленості та невирішені раніше аспекти досліджуваної проблеми, сформульовано мету та головні завдання, визначено об'єкт, предмет, методи дослідження, охарактеризовано інформаційну базу, наведено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та особистий внесок здобувачки.

У першому розділі дисертації охарактеризовано теоретико-методологічні засади формування фінансової політики держави у секторі підприємств з

державною участю. Розвинено економічний зміст понять «підприємство з державною участю» та «фінансова політика». Автором поглиблено економічну природу фінансової політики шляхом формулювання мети, завдань, об'єктів та суб'єктів з позиції сектору підприємств з державною участю. Автором обґрунтовано, що ознакою ефективності фінансової політики є її здатність забезпечувати збалансованість та взаємозв'язок між її двома взаємопов'язаними напрямками – політиками у сфері державних та недержавних фінансів. Чітко обґрунтовано специфіку формування та реалізації фінансової політики підприємств з державною участю, ураховуючи особливості останніх. Запропоновано етапізацію процесу розробки державної фінансової політики. Досліджено квазіфіскальні операції в секторі підприємств з державною участю як інструмент державного регулювання економіки та обґрунтовано, що вони стають основним джерелом ризиків досліджуваного класу підприємств. Поглиблено економічний зміст квазіфіскальних операцій, зокрема, шляхом удосконалення класифікації їх різновидів.

У другому розділі дисертації здійснено комплексну оцінку практичних аспектів реалізації фінансової політики в Україні у секторі підприємств з державною участю. Детально досліджено динаміку розвитку сектору підприємств з державною участю та вагомість впливу їх фінансової діяльності на державний бюджет країни, а саме: здійснено оцінку обсягів фінансових ресурсів та видаткового фінансування підприємств з державною участю у межах реалізації державної фінансової політики в Україні; проаналізовано структуру і динаміку розвитку підприємств з державною участю України в контексті їх участі в реалізації фінансової політики країни; обґрунтовано параметри визначення фінансового впливу діяльності підприємств з державною участю на фінансову політику України.

Розкрито особливості взаємопов'язаності фінансових політик підприємств державного сектору економіки та держави. До інструментів фінансового впливу підприємств з державною участю на фінансову політику країни віднесено такі: податки, збори та інші обов'язкові платежі, які вони сплачують до Державного бюджету. Також обґрунтовано вплив фінансово-господарської діяльності підприємств з державною участю на фінансову безпеку, у тому числі з позиції боргової безпеки країни. Детально проаналізовано нормативно-інструктивне забезпечення фінансової політики у секторі підприємств з державною участю та виокремлено «слабкі місця», які потребують удосконалення.

У третьому розділі дисертаційної роботи здобувачем розвинено напрями оптимізації процесу формування та реалізації фінансової політики в Україні у секторі підприємств з державною участю. Автор систематизувала ключові блоки загроз процесу формування та реалізації фінансової політики в контексті впливу на діяльність підприємств з державною участю (інституційний; децентралізованість управління та ефективність діяльності державних підприємств; їх субсидювання; корупційність; недостатня прозорість у розкритті фінансової й нефінансової інформації підприємствами з державною участю; регламентація дивідендної політики цих підприємств).

Особлива увага автора приділена обґрунтуванню впливу політичних та олігархічних інтересів на фінансові рішення, що приймаються менеджментом підприємств з державною участю. Також, здійснено кількісну формалізацію їх впливу на основі інструментів економіко-математичного моделювання. Як залежні змінні автором обрано такі: доходи Державного бюджету України, обсяг капітальних інвестицій, дефіцит Державного бюджету та номінальний ВВП України. При цьому до незалежних змінних віднесено такі фінансові показники діяльності підприємств з державною участю: податок на прибуток підприємств, сума відрахування частини чистого прибутку державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, відрахування частини чистого прибутку господарськими товариствами, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток, паїв) належать державі, на виплату дивідендів на державну частку; обсяг розподіленого чистого прибутку, чистий прибуток (збиток).

Сформульовано перспективні вектори оптимізації впливу діяльності підприємств з державною участю на формування та реалізацію фінансової політики в Україні. Особлива увага приділена проблематиці формування ефективного корпоративного державного управління підприємствами з державною участю, яке здатне забезпечити баланс між цілями держави і результатами діяльності підприємства та завданнями щодо фінансового стану. Автор розглянув це з двох позицій: 1) оптимізація корпоративного управління підприємствами з державною участю шляхом внесення змін до законодавства; 2) оптимізація корпоративного управління підприємствами з державною участю шляхом запровадження керівних принципів корпоративного управління підприємствами державної форми власності. Іншим змістовим вектором стала оптимізація діючої економічної стратегії держави в напрямку підвищення ефективності роботи підприємств з державною участю.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

За результатами перевірки дисертаційної роботи М.Я. Кобелі-Звір на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень; навмисних спотворень не виявлено. Звідси можна зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності.

Зауваження до кваліфікаційної наукової праці

Позитивно оцінюючи отримані здобувачем М.Я. Кобелі-Звір результати дослідження, їх наукову новизну та практичну значущість, необхідно відзначити також дискусійні положення дисертації та окремі недоліки і зауваження.

1. На мою думку, перший розділ дисертаційної роботи характеризується недостатнім рівнем полемічності, що не дозволяє повною мірою зрозуміти авторську позицію стосовно існуючої думки наукової спільноти на обраний предмет дослідження. Також, з моєї точки зору, перший розділ перенасичений емпіричним фактажем, що більш доречно подавати у другому розділі.

2. На с. 57 автор слушно зауважує, що «хоча державні підприємства є комерційними суб'єктами, не всі вони отримують прибуток». Більше того, існує

велика кількість прикладів, коли «державним підприємствам дозволяється діяти за подібних обставин через їх життєвоважливість для функціонування урядового бізнесу». Тобто, мова йде про ситуації, коли соціальна ефективність суттєво перевищує їх економічну / фінансову ефективність. З цієї точки зору видається доцільним розвиток авторського методичного підходу до оцінки соціальної ефективності підприємств з державною участю задля подальшого обґрунтованого вибору моделі фінансової політики підприємств з державною участю.

3. Варто відмітити, що здобувачкою проведено емпіричне дослідження на достатньому часовому горизонті, а саме протягом 2013-2019 рр. Водночас, не відображеними залишилися 2020-2021 рр., що могло зумовити певне зниження обґрунтованості висновків автора стосовно національних особливостей реалізації фінансової політики у секторі підприємств з державною участю.

4. У п. 2.2. автор здійснює оцінку структури та динаміки розвитку підприємств з державною участю, зокрема, аналізує показники їх фінансової ефективності. Водночас, як відомо, рівень ефективності суттєво залежить від фінансового потенціалу галузі, в якій здійснює діяльність певне підприємство. Тому, було б доцільно посилити галузевий аспект в емпіричному дослідженні, що дозволило б підвищити рівень обґрунтованості авторських висновків.

5. Одним з суттєвих наукових результатів автора є обґрунтування загроз фінансовій політиці підприємств з державною участю, водночас, на мою думку, цьому також повинно передувати визначення стимулюючих та стримуючих факторів ефективної фінансової політики підприємств з державною участю. Також, у першому розділі роботи було б доцільно сформулювати принципи фінансової політики підприємств з державною участю, що дозволило б поглибити теоретико-методологічні засади обраного предмету дослідження.

6. На с. 163 та с. 189 автор слушно акцентує увагу на важливості розробки сукупності індикаторів / кількісних критеріїв задля моніторингу ефективності впровадження політики власності щодо досліджуваних підприємств та обґрунтованого ранжування підприємств з державною участю на ті, що підлягають та не підлягають приватизації. Водночас, автору доцільно було б конкретизувати ці пропозиції та розвинути прикладний інструментарій для вищезазначеного прикладного завдання. На моє переконання, це дозволило б підвищити рівень практичної значущості розроблених автором пропозицій та посилити рівень наукової новизни дисертаційної роботи.

Разом з тим зазначені зауваження мають характер наукової дискусії та не знижують достатньо високого теоретико-методологічного рівня та практичної цінності дисертаційної роботи.

Загальний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Дисертаційна робота М.Я. Кобелі-Звір «Фінансова політика держави в секторі підприємств з державною участю» виконана на актуальну тему. За своїм змістом дисертація є завершеною самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, в якій розв'язано конкретне наукове завдання, а саме: розвиток теоретико-методологічних засад і розробка практичних рекомендацій

з формування та реалізації в Україні фінансової політики держави у секторі підприємств з державною участю.

Дисертація виконана на високому науково-методичному рівні, її зміст відповідає обраній темі дослідження та профілю спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Сформульовані у роботі наукові положення, висновки та рекомендації є достовірними та всебічно обґрунтованими. Визначену мету дослідження досягнуто, а основні завдання вирішено. Також опубліковані здобувачем наукові праці повною мірою відображають зміст дисертації, головні результати дослідження, його наукову новизну, практичну значущість і особистий внесок здобувача в науку.

За своїм науковим рівнем, глибиною теоретичних розробок, практичним значенням отриманих результатів, висновків і рекомендацій, структурою, мовою та стилем викладення матеріалу дисертація Кобелі-Звір Мар'яни Ярославівни «Фінансова політика держави в секторі підприємств з державною участю» повністю відповідає вимогам наказу МОН України від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка, Кобеля-Звір Мар'яна Ярославівна, заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування.

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів та обліку
Територіально відокремленого
структурного підрозділу «Черкаське
навчально-наукове відділення
Львівського національного університету
імені Івана Франка»

М.Е. Хуторна